

Wolkenstraten

G.P. Können, Terschellinger Dagboek 2007/1

Als je het eenmaal weet, zie je ze ook: wolkenstraten. Ze treden op in de kustgebieden bij wind van zee. Individuele cumuluswolken, gegroepeerd in lijnen ofwel straten, die met een onderlinge afstand van zo'n 1,5 km hardnekkig op hun plaats blijven liggen. Op het waddeneiland Terschelling, waar ik ieder jaar een paar weken vertoef, zie ik ze altijd wel een paar keer. Dit gebeurt daar bij zuidwestenwind, dus als de wind in de lengterichting van het eiland blaast. Boven het eiland, ca 4 km breed, vormen zich naast elkaar meestal een drietal van deze straten; daartussen is het helder. Als je pech hebt, houdt zo'n straat je urenlang uit de zon. Boven zee is het dan wolkenloos.

*Wolkenstraat en zijn beginpunt,
gefotografeerd op 30 juni 2008 op
Terschelling door G.P. Können*

Als je nabij de Hollandse westkust of op een waddeneiland een wolkenstraat herkent, loont het de moeite om, tegen de wind in, het beginpunt op te zoeken. Dit beginpunt kent een fraaie dynamiek: er vormt zich steeds opnieuw een 'eerste wolk', die vervolgens landinwaarts wordt geblazen. Deze 'eerste wolken' lijken uit het niets te ontstaan. Stroomafwaarts kunnen wij zien dat als een wolkenstraat boven zee beland, hij uitdooft.

Een wolkenstraat ontstaat in een onstabiele luchtstroming van zee, waarbij de lucht warmer is dan het zeewater. Door de zonnestraling kan de grond op een bepaalde plaats warmer worden dan de lucht, die daar dan opstijgt en daarbij voor wolkenvorming zorgt. Naast deze wolkenstraat daalt de lucht en is het helder; verderop stijgt de lucht weer en vormt zich dus een tweede straat. Vanuit satellieten lijken de straten op rookpluimen die het binnenland inwaaien. Bij de Hollandse westkust kunnen zich bij noordwestenwind een groot aantal van deze straten naast elkaar vormen, zoals je fraai kan zien op de satellietfoto's van Nederland die soms tijdens het TV weerpraatje vertoont worden. De posities van deze straten driften echter, tezamen met die van de warmste plek, langs de kust heen en weer. Op Terschelling gebeurt dat niet, want zijn langgerekte vorm en geringe breedte pint de straten stevig op hun plaats.

'Als je het niet kent, zie je het niet' –zie de aanhef. Het bestaan van wolkenstraten is nog maar zo'n 40 jaar 'erkend', en dat gebeurde pas nadat ze zich onontkoombaar op foto's vanuit weersatellieten hadden gemanifesteerd. Iedere keer als ik die straten zie, ben ik verbaasd dat de mens (inclusief ikzelf) zo 'ziende blind' kan zijn. Er is vast nog veel meer te ontdekken om ons heen!